

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1102407/8

בבית הדין הרבני האזורי אשקלון

לפני כבוד הדיינים:

הרב ישי בוכריס – אב"ד, הרב בן ציון ציוני, הרב עודד מכמן

התובעת: פלונית

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד נטלי הראל ועו"ד שרית ישר)

הנדון: הפחתת מזונות בשינוי נסיבות, חלוקת מענק "קורונה".

החלטה

בפני בית הדין מונחת בקשת התובעת לתיקון פסק הדין למזונות שניתן ביום 6.8.20.

בפסק הדין נכתב:

"כאשר קבע בית הדין שסכום המזונות יעמוד על 1500 ש"ח לא כולל מחציות, זמני השהות היו מצומצמים, אולם כיום כאשר הבת שוהה אצל אביה בימי ב' וד' וכל שבת שניה בית הדין סבור כי יש להפחית את סכום המזונות ל 1250 ש"ח, לא כולל מחציות חינוך ורפואה."

לדברי התובעת, קביעת בית הדין כי זמני השהות של האב הורחבו הינה טעות, ולמעשה לא חל בהם שום שינוי מאז שהוצא פסה"ד למזונות זמניים, והם עומדים על ימי ב' וד' ללא לינה ופעם בשבועיים בשבת עם לינה.

כך ניתן לראות מגוף פסה"ד למזונות זמנים מיום 15.5.19 בו נכתב:

"כיוון שעתה זמני השהות של האב יחסית מצומצמים וכוללים לינה אחת – פעם בשבועיים, ביה"ד מעריך את הוצאות הבת כולל הוצאות עבור מדורה כמו: חשמל, מים וכדומה, בסך של 1,500 ש"ח לחודש. פרט לכך ישתתף האב במחצית מעלויות החינוך ומחצית מהוצאות רפואיות חריגות ככל שתהיינה."

אשר על כן היא מבקשת מבית הדין לתקן את פסק הדין ולהשאיר את חיוב מזונות האב על סך של 1,500 ש"ח.

בתגובתו טען הנתבע:

"בפתח הדברים ירשם כי עתיד בקשה זו להידחות על הסף לאור העובדה שמדובר בשינוי מהותי של שינוי פסק דין."

בנוסף טען:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"האב יטען כי האם טענה בבית הדין הנכבד שהאב שוהה עם הקטינה בימים שני ורביעי וכל סופ"ש שני, מידע זה היה ידוע לבית הדין הנכבד טרם כתיבת פסק הדין."

לאחר העיון בבקשה ובתגובה מכריע בית הדין:

על האב לשלם כל חודש סך של 1,500 ש"ח עבור מזונות, ולא 1,250 כנכתב בטעות בפסק הדין מיום 6.8.20. בנוסף עליו לשלם 1080 ש"ח עבור מדור. סכום זה אינו כולל תשלומי מחציות ורפואה.

זמני התשלום יהיו כפי שהיו בעבר והסכום יוצמד למדד יוקר המחיה.

תוקף החלטה זו רטרואקטיבית מחודש ינואר 2019.

נימוקים:

בתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים פרק יד (סתירת הדין ודיון מחדש) סעיף קכח נכתב:

"חושש בית הדין שטעה בפסק דינו, יזמין את הצדדים לבירור נוסף ובמקרה זה רשאי בית הדין לעכב את ביצוע פסק הדין עד לבירור."

בסעיף קל(1) נכתב:

"בית הדין ידון בבקשה מבלי לשמוע שום צד ויחליט אם יש לדחות את הבקשה או שיש להזמין את הצדדים לדיון בבקשה."

ובסעיף קלא נכתב:

"אחרי הבירור כאמור בפרק זה יאשר בית הדין את פסק הדין או יבטלו ויוציא פסק דין חדש."

סעיפים אלו נקבעו בתקנות מתוך עמדה כי במשפט העברי בכלל ובבית הדין הרבני בפרט לא התקבל העיקרון המשפטי היסודי המכונה "סופיות הדיון", ועל כן כאשר ישנו חשש לטעות בפסק הדין, רשאי, ואף מחוייב בית הדין לתקן את פסק הדין.

להרחבה בעניין זה יעוין בפסק דין של בית הדין הרבני באשקלון בהרכב הרבנים הרב אהרון כץ הרב ישי בוכריס והרב אריאל אדרי (פס"ד 62662/4 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 24.06.2012) המובא להלן:

עקרון סופיות הדיון, עיקרון חשוב הוא עד למאוד בבתי המשפט, ובמתן הבהרה להחלטה או לפסק דין יש לכאורה מן הדיון המחודש מבחינה פורמאלית, אשר סותר את עקרון סופיות הדיון. שונה הדבר בבתי הדין הרבניים. בספרו "סדר הדין בבתי הדין הרבניים", כותב פרופ' שוחטמן:

עמדתו של המשפט העברי שונה בתכלית, כאשר שם שורר דרך כלל העיקרון הרחב, שלפיו יש בידי בעל דין לסתור את דינו, גם לאחר שניתן פסק הדין... במשפט העברי, גובר אפוא השיקול של הצורך לדון דין אמת בין הצדדים, על כל שיקול אחר, אכן גם במסגרת המשפט העברי ישנם חריגים, אבל הכלל הרחב הוא שאין קיימת מניעות בעד בעל דין החפץ להוכיח שפסק הדין שהוצא נגדו, אינו נכון... גישתו השונה של המשפט העברי נובעת מאופיה של שיטת משפט זו כשיטת משפט דתית

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ומחובתו הדתית של הדיין לדון דין אמת. במילוי תפקידו השיפוטי אין הדיין ממלא רק פונקציה של בורר בסכסוך שבין איש לרעהו, אלא ממלא גם חובה כלפי שמיא... למעשה אפשר לומר, שכל זמן שלא פסק הדיין דין אמת, לא סיים את תפקידו, ולכן אם מתברר שפסק הדיין אינו נכון, עליו לסתור את דינו ולחזור ולדון בעניין מחדש כדי שימלא את חובתו כראוי... תכליתו של הנוהל האמור היא להבטיח, במידת האפשר, מניעתו של פסק דין מוטעה, ואולם, את האפשרות שתיפול טעות בפסק הדין אי אפשר למנוע לחלוטין... לתכלית זו נחוץ ההליך של סתירת הדין.

ברוח הדברים הללו פסק בית המשפט העליון בבג"ץ 6250/06 פלוני נ' בית הדין הרבני האזורי ת"א (2007):

להבהרה מעמד מוכר בגדר החלטותיו של בית הדין הרבני. בית דין רבני, שלא כמו בתי המשפט, מוסמך לדון מחדש בתיק שהכריע בו כבר ונתן בו פסק דין. עקרון סופיות הדיון בבתי דין רבניים כפוף לסייגים הקבועים בתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל - התשנ"ג, בפרק י"ד שכותרתו "סתירת הדיון ודיון מחדש"

ועיין בפסקי דין של בתי הדין הרבניים בישראל חלק ב פס"ד המתחיל בעמוד 262 (בהרכב הגרי"א הרצוג הגרי"ש אלישיב והגר"ב ז'ולטי) שכתבו:

גם אם הדיון התקיים בפניו וביה"ד הוציא פסק דין המחייב את הנתבע לשלם, ופסה"ד יצא לפועל ואחר זמן מצא עדים או ראיה לזכותו - סותר הדין וחוזר אפילו אם פרע כבר, כל זמן שלא הצהיר בפני ביה"ד שאין לו עדים ואין לו ראיה (ח"מ סי' כ' סעי' א').

ובמרדכי פ' ז"ב, נשאל רבינו מאיר עד כמה יכול לסתור את הדין והשיב נראה לי דלא קבעו חכמים שום זמן לדבר, כדתנן כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין. (על כיוצא בזה אמר רב נחמן (ב"ב דף ל"א): אנן אחתיניה אנן מסקינן ליה לזילותא דבי דינא לא חיישינן, ופירש רשב"ם: לזילותא דבי דינא שמא ילגלגו הבריות על ב"ד על שסותרים את דיניהם ודמי לחוכא ואיטלולא, כי מטרת משפט התורה ומגמתו היא שיהיה פסק הדין אמת לאמיתו, אמת לפי הטענות והבירורים שהיו לפני בית הדין; לאמיתו אמת בתוצאות (ראה תוס' ב"ב דף ה' ע"ב), וע"כ לפי משפט התורה אין לסתום את הפתח ולהיאחז בטענת קם דינא ובמעשה בית - דין עד שאין להרהר אחריו. גם במקרה שהצד שנשפט שלא בפניו לא התנהג כשורה בזה שלא הופיע להתדיין, שערי בית הדין פתוחים לפניו כדי שיתבררו ויתלבנו הדברים הצדק עם מי, ומי באמת הזכאי ומי החייב).

ויעוין עוד בפסק דין של בית הדין הרבני הגדול (תיק 1649638) בהרכב הדיינים הגאונים הרב עמאר הרב איזירר והרב בר שלום שכתבו:

ההגיון, השכל הישר ועקרונות המוסר, הצדק והיורש מחייבים, כי פסק דין שיסודו בטעות, יבוטל, בלי תלות במועד הגשת בקשת הביטול או באופיה. פסק דין שיסודו בטעות, יוצר מציאות משפטית מעוותת, שאינה תואמת את המציאות העובדתית. תפקידו של בית הדין הוא לפסוק "דין אמת לאמיתו". אסור לו לבית הדין, להותיר פסק דין מוטעה על כנו, אך ורק בשל העובדה, כי כבר ניתן פסק דין. כך נפסק בשולחן ערוך חושן משפט, י"ז, ח':

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"דיין שדן דין ולבו נוקפו לומר שהוא טועה, לא יחזיק דבריו להביא ראיות להעמידם, שהוא בוש לחזור, אלא לכל הצדדים יחזור להוציא הדין לאמיתו".

המקורות המצוטטים מתייחסים הן לתיקון פסה"ד בעקבות טעות של בית הדין והן לתיקונו בעקבות ראיות חדשות שהובאו ע"י הצדדים שלא היו ידועות להם קודם לכן (במצב שבעל הדין הצהיר כי אין לו עוד עדים או ראיות יעוין בתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל תקנה עב ותקנה עה, ומכל מקום כמובן שאין בכך סתירה לדברינו ואכמ"ל).

נוכח כל הנ"ל ברור כי טענת הנתבע כי כיון שמדובר בשינוי מהותי של פסק הדין יש לדחות את בקשת התובעת דינה להידחות, מכיון שכאמור כל שיש מקום לטעון שפסה"ד אינו צודק או מחמת שנפלה בו טעות או מחמת שישנן ראיות חדשות מוטל על בית הדין לשוב ולברר את מקחו.

(יוער עוד שבכל הנוגע לסוגיות של משמורת ומזונות ילדים הרי שאפי' בלא טעות ואפי' לפי המשפט האזרחי העקרון המשפטי של סופיות הדיון אינו תקף והערכאה השיפוטית שבה ודנה בענין ככל שמתקיים שינוי נסיבות, וע"ע בענין זה בפסה"ד האחרון הנזכר של ביה"ד הרבני הגדול שהאריך בציטוטים גם מהפסיקה האזרחית בענין זה ואכמ"ל).

לגופו של עניין, כאשר כתב בית הדין את פסק הדין הוא ידע כי האב שוהה עם בתו בימי שני ורביעי ופעם בשבועיים בסופ"ש, אך היה סבור כי בעבר באמצע השבוע שהה עם בתו ללא לינה, והלינה הינה רק בסופ"ש פעם בשבועיים, ואילו כיום מלבד שבת ישנה פעם נוספת באמצע השבוע עם לינה. משכך כתב בית הדין בהחלטה למזונות זמניים מיום 15.5.19 שזמני השהות מצומצמים ואילו בהחלטה למזונות קבועים מיום 6.8.20 כתב על פי הבנתו שהם הורחבו ועל כן קבע כי יש להפחית את סכום המזונות.

משהבהירה התובעת שזמני השהות כלל לא השתנו ואף הנתבע הודה בכך בתגובתו, נמצא ששגגה יצאה מתחת ידיו של בית הדין וההפחתה שנכתבה בפסק הדין בטעות יסודה.

סוף דבר

על האב לשלם כל חודש 1500 ש"ח עבור מזונות, ולא 1250 ש"ח כנכתב בטעות בפסק הדין מיום 6.8.20 בנוסף 1080 ש"ח עבור מדור. סכום זה אינו כולל תשלומי מחציות ורפואה.

זמני התשלום יהיו כפי שהיו בעבר והסכום צמוד למדד יוקר המחיה, והוא בתוקף מחודש ינואר 2019.

חלוקת מענק הקורונה

בפני בית הדין הוגשה בקשה על ידי האב בענין מענק הקורונה.

ביום 02.08.2020 הועבר ע"י המוסד לביטוח לאומי מענק קורונה בסך של 500 ש"ח לילד.

לפי הוראת המל"ל הכסף מועבר לחשבון ההורה שמקבל את קצבאות הילדים, וממילא נמצא כי הכסף הועבר לחשבונה של האם. לטענת האב היות והוא ההורה שנושא בתשלום

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המזונות והוצאות הבת, מלבד מחציות שמתחלקות שווה בשווה, מן הדין והצדק שהוא זה שיקבל את כספי המענק.

בית הדין העביר את בקשתו לתגובת האם אשר הגיבה:

ראשית אציין כי מענק הקורונה ששולם עבור הקטינה נחשב תחת תוקף "קצבת ביטוח לאומי" ולפיכך קצבת הביטוח הלאומי משולמת להורה שהקטינה נמצאת בחזקתו. האב ציטט בבקשתו את סעיף ג2 לחוק התוכנית לסיוע כלכלי, אולם באופן תמוה ציטט את תחילתו של הסעיף ואת סופו ושכח לציין חלק אמצעי בו. הסעיף המלא הינו: מענק לפי סעיף זה ישולם באמצעות חשבון הבנק שאליו משתלמת קצבת הילדים בעד אותו ילד, אולם אין בהעברת התשלום לחשבון הבנק כדי לשלול את זכותו של הורה פרוד או גרוש, שחשבון הבנק שאליו מועבר התשלום שייך להורה האחר לקבל את חלקו במענק מאותו הורה בהעברה או בקיזוז בהתאם לחלקו היחסי לפי פסק דין או הסכם בין ההורים לעניין החזקתם הכלכלית של הילדים שבעדם ניתן המענק.

היות ובהסכם הגירושין שנחתם ביני ובין האב לא צוין כי קצבת הביטוח הלאומי של הילדה מתחלקת בין שנינו והיות והקצבה החודשית עברה מאז ומעולם לחשבוני ושימשה עבור צרכי הילדה ולא קוזה, לפיכך אין לאב כל זכות לקזז חצי מהסכום לשימוש צרכיו האישיים, כשם שיתר קצבאות הביטוח הלאומי לא מקוזזות לשם כך. בנוסף, בחודש וחצי האחרונים שהתה הקטינה בקייטנה ובעקבות הקורונה בוטלה אספקת ארוחות הבוקר לילדים בקייטנות, לפיכך סיפקתי לילדה ארוחות בוקר יומיומיות לקייטנה משך כל התקופה, להבדיל מהאב שמעולם לא נשא בכך. יש לציין שמענק הקורונה נועד בין היתר לכסות הוצאות חריגות שנוצרו בעקבות הווירוס וההוצאה לצורך הארוחות היא בדיוק אחת הדוגמאות לכך. הקטינה ישנה עימי בימי החול משך כל השבוע ואני היא זו שדואגת לכל מחסורה בזמנים הללו ולפיכך ההוצאות עבורה לא מתחלקות שווה בשווה. גם בתקופת הסגר כאשר לא הייתה מסגרת חינוכית הקטינה שהתה עימי משך כל היום ואני היא זו שדאגה לכל צרכיה החומריים.

לסיכום אבקש מבית הדין הנכבד שלא לאפשר לאב לקזז את כספי מענק הקטינה.

דיון והכרעה

שמו של החוק שבמסגרתו ניתן המענק המדובר הוא:

"חוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש – מענק חד-פעמי) (הוראת שעה ותיקוני חקיקה), תש"ף-2020."

מטרת המענק הינה כפי שמנוסח בהצעת החוק הינה:

"לעודד את הצריכה ואת התעסוקה ואת גלגלי המשק."

במסגרת התוכנית כאמור ניתנו מענקים חד פעמים לרבים מאזרחי ישראל לפי קריטריונים שנקבעו בחוק, ובנוסף לכך להורים לילדים ניתן מענק גם עבור ילדים שגילם הוא למטה מ-18

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שנה. המענק הוא כאמור להורה בעד ובעבור הילד וכפי שמנוסח בקצרה בכותר שבצד הסעיף בחוק בעניין זה:

”זכאות למענק חד פעמי בעד ילד”.

המענק אמנם מועבר לחשבון אליו משולמת קצבת הילדים אך בסעיף 2(ג) לחוק נקבע כי אין בכך בכדי לקבוע שההורה שלחשכונו משולם המענק יש זכות מלאה בו. וכך נקבע שם מפורשות:

”אין בהעברת התשלום לחשבון הבנק כדי לשלול את זכותו של הורה פרוד או גרוש, שחשבון הבנק שאליו מועבר התשלום שייך להורה האחר לקבל את חלקו במענק מאותו הורה, בהעברה או בקיזוז, בהתאם לחלקו היחסי לפי פסק דין או הסכם בין ההורים לעניין החזקתם הכלכלית של הילדים שבעדם ניתן המענק.”

לפי האמור יש לבחון מהו החלק היחסי של כל הורה בהחזקתו הכלכלית של הילד, חלק שנקבע בדרך”כ לפי פסק דין או לפי הסכם בין ההורים (בדרך”כ הסכם גירושין).

בתאריך יא' אלול תש”פ 31.8.20 הוצא חוזר ע”י לשכת נשיא בית הדין הגדול לאחר כינוס ודיון מעמיק בנושא בהשתתפות חלק מחברי בית הדין הגדול ומראשי אבות בתי דין וחברי נציגות הדיינים.

בסוף החוזר נאמר כי:”באי הכינוס הגיעו למסקנה יש להתייחס לקצבה הניתנת במתנה להורים עבור החזקתם הכלכלית של הילדים כזו שאמורה להתחלק בין ההורים בהתאם לחלקו היחסי של כל הורה בהחזקה הכלכלית של הילדים בפועל (=ההדגשה אינה במקור)”.

נוכח לשון החוק, ונוכח הפרשנות שניתנה לו ע”י באי הכינוס האמור כי יש לבחון את החלק היחסי של כל הורה בהחזקה הכלכלית של הילד בפועל, פרשנות המקובלת גם על בית דין זה, נראה כי המחוקק הפקיד למעשה במקרה של מחלוקת בין ההורים ביד הערכאה השיפוטית לבחון ולאמוד כיצד למעשה מתחלק הנטל הכלכלי של גידול הילד בין ההורים (כאשר בודאי יש לבחון גם את חלוקת זמני השהות ואת היכולות הכלכליות של ההורים ושיקולים נוספים לפי ראות עיני בית הדין בכדי לקבל תמונה מדויקת יותר כיצד מתחלק הנטל הכלכלי בפועל).

לדעת בית הדין לא בכדי עשה כן המחוקק, משום שאכן אין להשוות בין מקרה למקרה. ישנן משפחות דלות אמצעים, או שנפגעו כלכלית בעקבות המשבר, בהן המזונות מצומצמים יותר והצורך במענק הינו למילוי הצרכים הבסיסיים, ולאידך גיסא ישנן משפחות שזכו לרווחה כלכלית, ולא נפגעו מהמשבר, ובהן צרכי הילדים הבסיסיים ממולאים אף בלא המענק.

במקרה הראשון נראה שאכן יש לקבוע כי המענק בעיקרו יופנה למי שנושא בעול המזונות הבסיסיים, אך במקרה השני יש לבחון כיצד מתחלק הנטל בין הצדדים ביחס להוצאות יתירות שאינן בסיסיות ולחלק את המענק בהתאם לכך (כמובן שמדובר במקרי קצה ובהרבה מקרים המציאות היא מורכבת, ובדיוק לשם כך נצרכת אומדנא של בית הדין).

במקרה שלפנינו מדובר בהורים בעלי הכנסה שאינה דחוקה, מהמעמד הבינוני, המוכרים לבית הדין זמן רב. לאחר הבחינה נראה כי אכן כספי המענק הופנו בחלקם להוצאות בסיסיות, חלק להוצאות בלתי צפויות שנגרמו בעקבות המשבר, וחלק מכספי המענק הופנו לצורך תוספות (”מותרות”, שגם לצורךן ניתן המענק שהרי גם צריכה שכזו מניעה את ”גלגלי המשק”).

מכיון שלמעשה, על פי פסה”ד מיום 06.08.2020 הרי שהאב הוא זה שנושא ברוב המוחלט של נטל מזונות הקטינה (מלבד ההפרש בעלות בין מדור של 3 חד' למדור של 4 חד', וכן מחציות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שמתחלקות בשווה בין הצדדים) אומדן בת הדין כי החלק היחסי של האב בנטל הכלכלי של אחזקת הקטינה עומד על 75% ושל האם על 25%.

בהתאם לכך קובע בית הדין כי המענק שהינו בסך של 500 ש"ח יתחלק כך שחלקו של האב יעמוד על סך של 375 ש"ח וחלקה של האם על סך של 125 ש"ח.

יש לסגור את התיק.

ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים
ניתן ביום כ"א באלול התש"פ (10.09.2020).

הרב עודד מכמן

הרב בן ציון ציוני

הרב ישי בוכריס

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה